

Előterjesztés az ET 2021. március 12-ei ülése
7. napirendi pontjához

A Corvinus Akadálymentességi és Fogyatékosügyi Politikája

Budapest, 2021. február 1.

Tartalomjegyzék

Preambulum	3
A fogyatékoságok és az akadálymentesség értelmezési keretei	5
Fogyatékoságok	5
Akadálymentesség	5
Közös értékeink mentén a küldetésünkről	6
Cselekvési és működési elveink	7
Alkalmazható és igénybe vehető támogatások irányelvei	8
Hallgatói életpályát átívelő támogatás	8
Egyenlő bánásmód és méltányosság	8
Érzékeny adatok kezelése	8
Szervezeti és működési keretek	8
A hallgatói életpálya szakaszaihoz illeszkedő támogatási elvekről és gyakorlati tevékenységekről	10
Az egyetemre történő beilleszkedés szakasza	10
A tanulás támogatás szakasza	10
A karrier építés szakasza	11
A Corvinus befogadó egyetemmé válásának eszmei és morális feltételeiről	12
Azon hazai jogszabályok, amelyek alapján a Corvinus Akadálymentességi és Fogyatékosügyi Politikája készült	13
Melléklet	14

Preambulum

A Budapesti Corvinus Egyetem vezetése és valamennyi polgára elkötelezi magát a fogyatékossgal élő hallgatók¹, oktatók és egyéb alkalmazottak oktatási, kulturális és minden egyéb, a korunkra jellemző intézményi tevékenység **akadálymentességi szemléletű működtetése** érdekében. A fogyatékossg a személy életútjára nézve átható következményekkel jár, a hatásai nem csak oktatási-és vizsgahelyzeti szintekre terjednek ki, ezért szükséges széles körű társadalmi összefüggésrendszerben elhelyezni.

Az **esélyegyenlőség** és a **hozzáférhetőség** teljeskörű kialakítása és biztosítása érdekében az alábbi dokumentum foglalja össze mindazon eszmei és gyakorlati célkitűzéseket, melyeken keresztül megvalósíthatónak látja a fogyatékossgal élő egyetemi polgárok megkülönböztetésmentes beilleszkedését.

Mindezek értelmében az akadálymentesség és az egyetemesség² tervezés hazai és nemzetközi jogi, valamint társadalmi normáit tekinti meghatározónak. A fogyatékossgal élő hallgatók sikeres egyetemi életútjának megvalósulása a Corvinus Fogyatékossgügyi és Akadálymentességi Politikájának egyik sarokköve. Egy olyan **flexibilis keretrendszer kialakítása a cél**, ahol a fogyatékossg „típusától” függetlenül az érintettek igényei és az egyetem szakmai elvárásai egyaránt érvényesülni tudnak.

A fogyatékossgügyi politikában a fogyatékossgal élő hallgató, hallgatók megnevezés szándékosan váltakozva jelenik meg egyes- és többesszámban. Ez annak a jelzése, hogy a fogyatékossgal élők esetében a személyre szabott segítség és szolgáltatás nyújtása elsődleges prioritású. Ezen túlmenően az akadálymentességre és az ennek technikai megvalósulását jelentő akadálymentes környezet kialakítására folyamatos erőfeszítéseket tesz az Egyetem.

¹ Nagy valószínűséggel nem lehet számítani az elkövetkezendő évek távlatában arra, hogy a Corvinus Egyetem hallgatói összetételében jelentősen felül reprezentálttá válna ez a rendkívül alacsony arányszám, mely a mikrocenzus adataiból kikövetkeztethető.

Arra azonban morális kötelességünk törekedni, hogy minél nagyobb számban váljon elérhetővé ezen társadalmi réteg tehetséges tagjai számára egyetemünk valamennyi oktatási szintje és szakiránya, valamint munkavállalási formája. Forrás: https://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_8_fogyatekos_es_az_egeszsegi_ok_miatt_korlatozott_nepesseg_jellemzoi

² Egyetemesség alatt nem kizárólag a fizikai terek, épületek stb. akadálymentes megtervezését és kivitelezését értjük, hanem egy egyetem ilyen szemléletű teljeskörű megszervezését és működtetését.

A **hozzáférhető és könnyen kezelhető**, illetve használható **egyetemi miliót** nem kizárólag a fogyatékossgal élő emberek boldogulásának eszkörendszereként értékeli, vagyis nyitott és befogadó a Corvinus Egyetem minden polgára számára, és törekszik a lehető legteljesebb mértékű akadálymentességre.

Bízunk abban, hogy a megfogalmazott – holisztikus jellegű – elvek, módszerek stb. ismertté, elfogadottá, alkalmazottá és inspiráló erejűvé válnak a jövőre nézve, egyetemünk valamennyi szervezeti egysége számára.

Mivel a Corvinus Akadálymentességi és Fogyatékosügyi Politikája, a **szakmai nyelvezetéből** adódóan, esetenként nehezebben értelmezhető, így a mellékletben elérhetővé tesszük a fő tartalmi egységek rövidített összefoglalását³, illetve a főszövegben kiemeltük a hangsúlyosabb, figyelmet igénylő kulcsfogalmakat.

Annak érdekében, hogy a részterületek egyenértékűségét érzékeltessük, a fejezeteket nem láttuk el sorszámozással, mivel valamennyi felsorolt terület azonos prioritás alá esik.

³ Mely a főszöveg hivatalossá válása után kerül összeállításra. Ennek munkálatait az egyetem fogyatékosügyi koordinátora felügyeli, majd az elkészült szöveget az intézmény Fogyatékosügyi Bizottsága hagyja jóvá. Ezt követően nyomtatott és elektronikus formátumokban is elérhetővé kell tenni az egyetem polgárai számára.

A fogyatékoságok és az akadálymentesség értelmezési keretei

Fogyatékoságok

Napjainkban a fogyatékoság értelmezési tartománya, - mint ahogy már a jelenlegi anyag preambulumban is hangsúlyozzuk - közel sem csak a testi, érzékszervi, mentális, halmozott stb. maradandó károsodások szervi és ezáltal medikális szegmenseire értendő. A fogyatékoság tudomány jelenlegi álláspontja szerint minden tartós károsodás egy szociokulturális hátrányhelyzet következtében válik konkrét fogyatékosággá. Következésképp a **befogadó és nyitott Corvinus Egyetem** egy olyan környezet kialakítására, közös munkálására és fenntartására ad lehetőséget, ahol az érintett hallgató a saját állapotából következő terheket, amennyire lehetséges, megosztja az egyetem polgáraival.

Akadálymentesség

Hasonlóan a fogyatékoság fent említett értelmezéséhez az akadálymenteségről ma már nem kizárólag a **fogyatékosággal élő emberek igényeihez igazított**, kialakított épített környezeti milióban gondolkodunk. Természetesen az akadálymentesítés „klasszikus” értelemben vett épületátalakítási és korszerűsítési munkálatainak elvégzése sem elhanyagolható. Ebben az esetben azonban az egyetemes tervezés kritérium rendszereit elengedhetetlenül figyelembe kell venni. Ez röviden a következőt jelenti:

- Egy épület, vagy közterület tervezésénél, vagy az átalakítás, felújítás terveinek kidolgozása során úgy kell eljárni, hogy a társadalom minden tagja számára az önállóan használhatóság, megközelíthetőség úgy valósuljon meg, hogy annak használhatósági és esztétikai kivitelezése ne sugallja a speciális igényekre szabást.
- Az infokommunikációs felületek egyre inkább átszövik és alakítják életünket, így az akadálymentes gondolkodás ezeken a platformokon is szükségessé válik. Fontos a másság és a fogyatékoság **megbélyegzésmentes** reprezentálása az online térben is. A Corvinus Egyetem infokommunikációs tereinek akadálymentes megközelíthetőségének kialakításán keresztül minden fél számára egy könnyebben elérhető és befogadóbb környezet jöhet létre.

Amennyiben az **akadálymentesség** és a fogyatékoság **értelmezését** ilyen **széles spektrumban kezeljük**, nem kerülhetjük el például az idegen nyelvű hallgatók és oktatók kihívásaira való fókuszálást sem.

Tehát akár a fogyatékoság(ok), akár az **akadálymentesség** összefüggéseiben gondolkodunk, láthatjuk, hogy nincs olyan egyetemi polgár, akinek számára a befogadó és nyitott **Corvinus-modell** megvalósulása, ne kínálna komfortosabb egyetemi hétköznapokat.

Közös értékeink mentén a küldetésünkről

A Corvinus Egyetem értékhordozó és értékteremtő közösség. Az egyetemi polgárok közötti együttműködés, és bizalom légkörének megteremtése, gondozása elemi érdek. A fogyatékosággal élő hallgatók, oktatók és egyéb munkatársak szerves részét kell képezzék egyetemünk mikro- és makroklímájának egyaránt. Ekképpen az egyenlő bánásmód megvalósulása nem egy külön emblemikus cél, mint inkább a hétköznapi működési mód egyik „motorja”. A megújuló Corvinus Egyetem nemcsak hazai és nemzetközi szinten akar a legkiválóbb egyetemmé válni, és ennek érdekében lépéseket tenni, hanem ezzel szoros összefüggésben pozitív társadalmi folyamatokat generáló intézményként is meg kíván jelenni. A társadalmiság fejlődése együtt kell járjon az akadálymentesítés eddigi, alapvetően technikai szemléletének kiterjesztésével, így a **bizalom**, az **emberség** és az **együttműködés**, mint alapvető értékek hozzájárulnak egy alkalmazkodó szociokulturális környezet létrejöttéhez.

Egyetemünk stratégiai célként jelölte meg továbbá a nemzetközivé válás fokozatos megvalósítását, így az elkövetkezendő években egyre nagyobb számban várható a nem magyar nyelvű hallgatók és oktatók megjelenése köreinkben.

Az Egyetem a többször említett **nyitott és befogadó Corvinus-modell által**, valamint a globális értelemben **komplex akadálymentességi elvek** és gyakorlatok mentén, magyarországi iskolapéldává is válhat, mely a jövőben a nemzetközi egyetemi térben történő újra pozicionálást, és versenyelőnyt jelenthet.

Cselekvési és működési elveink

Elsődleges törekvésünk tehát egy mindenki számára elérhető, megközelíthető, és befogadó környezet kialakítása. Ennek egyik tartó pillére egy nyitott, az egyéni és szervezeti célokhoz egyaránt idomuló kommunikációs kultúra kidolgozása, és folyamatos monitorozása. A másságokról történő diskurzus hazánkban az esetek túlnyomó többségében a hiányokra koncentrálnak, és ennek következtében hátránykompenzációs keretekben gondolkodik, és a meglátásait is e mentén artikulálja. E tekintetben a hiányokra koncentrálnak megközelítések túlhaladásában látjuk a **befogadó** Corvinus-modell egyik előremutató újítását, mely az azonos szintű **kiegyenlítés elvén valósulhat meg**.

Egy olyan integrált tájékoztatási és **támogató rendszer** kialakítását tervezzük, amely az egyetem valamennyi képzési formájában részt vevő hallgatónak, oktatóknak és adminisztratív feladatokat ellátó polgárnak biztosít egy információs hálót, mely segítségével nem kizárólag a fogyatékosokkal élő számára elérhető szolgáltatási környezet működése válik elérhetővé.

További törekvésünk egy magas szintű egyetemi életpálya megvalósulása a fogyatékosügyi politikánkban meghatározott irányelvek mentén.

Az általunk nyújtott szolgáltatások kínálata és minősége az egyéni szükségletekhez és a közösségi egyetemi célokhoz igazodik.

A Corvinus Egyetem fogyatékosügyi szabályzata az a keretrendszer, amelyen keresztül megvalósíthatóknak gondoljuk az akadálymentességi és fogyatékosügyi politikánk stratégiai céljainak megvalósulását.

A fogyatékoság és az akadálymentesség összefüggésében igyekszünk kilépni a társadalmilag megszokott fogalmi kategorizálás kereteiből, melyet az egyetemi élet valamennyi területén fontosnak tartunk megvalósítani. Ezek alapján az idegen nyelvű/külföldi, nem fogyatékos hallgatók beilleszkedési nehézségeinek feltérképezése, és a számukra szükséges **segítségnyújtás** formáinak kialakítása is ebben a **tágabban értelmezett rendszerben** foglal helyet.

Alkalmazható és igénybe vehető támogatások irányel- vei⁴

Hallgatói életpályát átívelő támogatás

A sikeres egyetemi képzési pálya végigjárását egy olyan mentorprogram kialakításával kívánjuk elősegíteni, mely „biztonsági hálóként” működhetne, és amelynek fontos része az egyenlő esélyű hozzáférés és részvétel biztosítása az egyetem minden tevékenységéhez. Az Alumni szakaszban mindez az információkkal való támogatás révén tud megvalósulni.

Egyenlő bánásmód és méltányosság

A hazai és nemzetközi jogszabályokon túl az egyetemi szabályzatok rendszerében – és ezen dokumentum megalkotásával szintúgy –, arra fókuszálunk, hogy az akadálymentesítés minél szélesebb, szellemi és gyakorlati, köre legyen biztosítható a fogyatékossgal élő hallgatóink, az őket oktató és segítő munkatársak számára egyaránt. Az előírt követelmények teljesíthetőségét szem előtt tartva szükséges a hallgató lehetőségeihez igazítani a számonkérés követelményeit.

Érzékeny adatok kezelése

Az egyetem valamennyi polgára kötelező módon tiszteletben tartja a fogyatékossgal élő hallgatók személyes adatainak bizalmas kezelését. Ugyanakkor ez a tiszteletteljes légkör ösztönözheti ezen hallgatókat arra, hogy nehézségeikről, akadályozottságukról őszintén és nyitottan tudjanak beszélni a Corvinus Egyetem tereiben.

Szervezeti és működési keretek

Úgy a szakembereinknek, mint az egyetem valamennyi polgárának készen kell állni azon elvárásoknak eleget tenni, melyek sikerre vihetik a hallgatót a diploma megszerzéséig, valamint más társterületekkel karöltve segíteni őt a tanulói státuszról a munkavállalói létre való átállásban, az alábbi alapelvek figyelembevételével:

- A fogyatékossgal tényének a lehető legkisebb nyilvánosságot adni.

⁴ A fogyatékossgal élő hallgatók által kérelmezhető kedvezmények körét, illetve mindezek gyakorlati megvalósulásának módjait a Budapesti Corvinus Egyetem Fogyatékossgal élő hallgatók tanulmányi esélyegyenlőségét biztosító szabályzata részletezi.

- Fontos, hogy a végzettség vagy a fokozat megszerzését igazoló oklevél kiállításához szükséges, a vonatkozó jogszabályok által meghatározott kimeneti követelmények ne sérüljenek. Illetve szintén lényeges szempont, hogy a személyre szabott akadálymentesítő jellegű, követelményspecifikus módszerek és támogatások alkalmazása – az egyenlő bánásmód elvei szerint – ne legyenek méltánytalanok a hallgatótársakkal szemben sem.
- Szervezeti működési keretrendszerünk biztosítja a személyre szabott életúthoz való segítségnyújtást, melynek része és irányadója a jelenleg is érvényben lévő Fogyatékosúggal élő hallgatók tanulmányi esélyegyenlőségét biztosító szabályzatunk, ami mentén a Fogyatékosügyi Bizottság (FoB) is végzi munkáját.

A hallgatói életpálya szakaszaihoz illeszkedő támogatási elvekről és gyakorlati tevékenységekről

A Corvinus Egyetemre érkező és a tanulmányaikat itt végző, fogyatékosággal élő hallgatók igényeihez igazodóan, **három szakaszt** határoz meg a dokumentum. Ezek a sikeres hallgatói életpálya végigjárása felé tett komplex kezdeményezésekről, a látásmódok mibenlétéről és a gyakorlati lépések kereteihez nyújtanak szempontokat.

Az egyetemre történő beilleszkedés szakasza

Első lépésben a személyre szabott igények felmérése szükséges. Ezt követően mind az érintett hallgató, mind a leendő hallgatótársai, nem utolsósorban pedig a leendő oktatói tekintetében egy érzékenyítő, aktív diszkurzusba ágyazott integrációs folyamat kidolgozása és megvalósítása szükséges. Mindezek megalapozzák egy sikeres egyetemi életút lehetőségét, továbbá utat nyitnak a soron következő hallgatói szakasz kidolgozásához. Ezen túlmenően ebben az időszakban minden egyes személyes siker ösztönző tényező lehet mindazon fogyatékosággal élő ember számára, aki megvalósíthatatlannak gondolta felsőoktatásban való részvételét. Ehhez arra van szükség, hogy az egyetem kommunikációjában ezek a sikerek folyamatosan megjelenjenek.

A tanulás támogatás szakasza

A fent említett érzékenyítés finomhangolásán túl a konkrét segítség nyújtás időszaka veszi kezdetét. A tanulmányok sikeres elősegítését és megvalósítását támogató lépések mikéntjeiről, jelen dokumentum *Alkalmazható és igénybe vehető támogatások irányelvei* című fejezete ad részletes betekintést. Ebben a pontban a működési módjuk elméleti horizontjait érintjük elsődlegesen. Mindennemű, az érintett hallgatóknak jutatót anyagi, technikai, szellemi stb. támogatások azt a kifejezett célt szolgálják, hogy a képzettség megszerzéséhez vezető utat, utakat a lehető legteljesebb mértékben akadálymentessé tegyék. Természetesen a Fogyatékosügyi Bizottság (FoB) által jóváhagyott támogatások igazodnak az egyetemi képzések szakmai és minőségbiztosítási előírásaihoz, elvárásaihoz. Továbbá a Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi törvény és a végrehajtását szabályozó Kormány rendeletekhez, valamint a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB) előírásaihoz egyaránt. Az igényelt és rendelkezésre bocsájtott kedvezmények, mentességek és támogatások a fogyatékosággal élő hallgató képességeinek kiteljesedését és a kitűzött egyetemi karrier cél elérését szolgálják, ezek azonban nem jelentik a képzési kimeneti követelményekben meghatározott szakmai kompetenciák megszerzésének és számonkérésének felülírását.

A karrier építés szakasza

Törekedni kell arra, hogy a hallgató összhangba tudja hozni a saját karrier elképzeléseit a majdan megszerezni kívánt egyetemi végzettség által nyújtott valós lehetőségekkel. A Hallgatói Tanácsadás és Támogatás karriertámogatás szolgáltatásai minden hallgató számára elérhetőek. E szolgáltatások segítségével a hallgatók tudatosabbak lehetnek az életpályatervezésben, segítséget kapnak a kompetenciafejlesztéshez és ezáltal adaptívabban illeszkedhetnek a munkaerőpiac kihívásaihoz.

A PhD képzés második szakaszában résztvevő hallgatónak az életpálya modell kínálta lehetőségekről tájékoztatást tudunk adni, a célkitűzései megvalósításához szükséges elvi és gyakorlati lépésekben való eligazodásban pedig segítséget tudunk nyújtani.

A Corvinus befogadó egyetemé válásának eszmei és morális feltételeiről

Elkötelezettek vagyunk egy olyan támogató komplex egyetemi közösség létrejöttében a kialakulásában, amelyben a fogyatékossgal élő hallgatók is a lehető legteljesebb mértékben akadálymentesé váló környezetben sikeresen kiteljesedhetnek az egyetemi, a tudományos, vagy az általuk választott szakmai közösségben.

A képzési programok **sikeres** befejezéséhez szükséges személyes készségek és képességek kiteljesedésében nyújtott segítség lehetővé válik minden egyetemi hallgatónk számára, mely által a szükséges, komplex ismeretek megszerzése is megvalósul. Az **egyéni kompetenciák**, illetve a hozzájuk vezető út sokfélesége magától értetődő, függetlenül attól, hogy az egyetemi polgár fogyatékossgal élő, avagy sem. A jelenkor emberi közösségeinek egyik összetartó ereje lehet az egyéni élethelyzetek különbözőségéből adódó lehetőségek „szintkülönbségeinek” kiegyenlítésére tett törekvések támogatása. Ezért hozzák létre például az egyetemek a szociális jellegű támogatási formáikat, hogy a tehetséges, ám hátrányos környezetből érkező, hallgatóik számára se vesz-szen el a sikeres életpálya építés lehetősége. Ezért ez a tevékenység önmagában akadálymentesítő jellegű, függetlenül attól, hogy a támogatott hallgatók fogyatékossgal élők, avagy sem.

Éppen ezért az akadályokra és a fogyatékossgokra úgy tekintünk, mint lehetőségre. Mindezek közös megismerésére és felfedezésére, valamint a bennük lévő hajtóerők közös kiaknázására nyílik lehetőség a **befogadó** Corvinus Egyetem koncepciójának gyakorlatban történő megvalósítása által.

Olyan egyetem létrehozására törekszünk, ahol **a fogyatékossgal élő embereket értékes, hozzájáruló személyekként és a közösség teljes-jogú tagjaiként fogadják el.**

Azon hazai jogszabályok, amelyek alapján a Corvinus Akadálymentességi és Fogyatékosügyi Politikája készült

A dokumentumban megfogalmazott célkitűzések és gyakorlati cselekvések alakjául az alábbi hazai-, nemzetközi jogszabályok, valamint egyetemi rendelkezések szolgálnak:

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről (Célja: „valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékosággal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása”)
- 2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékéről
- 62/2011. (XI.10.) NEFMI rendelet a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működésének és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás igénybevételének feltételeiről
- 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A Kormány 1187/2020. (IV. 28.) Korm. határozata az Országos Fogyatékosügyi Program végrehajtásának 2022. évig tartó Intézkedési Tervéről
- HALLGATÓI KÖVETELMÉNYRENDSZER (SZMSZ III. KÖTET) 5. RÉSZ Fogyatékosággal élő hallgatók tanulmányi esélyegyenlőségét

biztosító szabályzat. A Kuratórium 31/2020. (08. 18.) számú határozatával elfogadta a *Fogyatékosággal élő hallgatók tanulmányi esélyegyenlőségét biztosító szabályzatot*.

Melléklet

A Preambulumban jelettek szerint: „Mivel a Corvinus Akadálymentességi és Fogyatékosügyi Politikája a szakmai nyelvezetéből adódóan esetenként nehezebben értelmezhető, így a mellékletben elérhetővé tesszük a fő tartalmi egységek rövidített összefoglalását.” Ez az akadálymentesítő funkcióval is bíró szöveg fog a mellékletbe kerülni, melynek összeállítása a 3. számú lábjegyzetben írtak szerint a főszöveg hivatalossá válása után fog megtörténni.